

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2010 vp

Hallituksen esitys laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 15 päivänä kesäkuuta 2009 lähettänyt ympäristövaliokuntaan valmis-
televasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen
laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta
(HE 100/2009 vp).

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslaki-
valiokunta on antanut asiasta lausunnon
(PeVL 23/2009 vp), joka on otettu tämän mie-
tinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Oili Rahnasto, ympäris-
töministeriö
- lainsäädäntöneuvos Sten Palmgren ja lainsää-
däntöneuvos Jari Salila, oikeusministeriö

- lainsäädäntöneuvos Tuire Taina, maa- ja met-
sätalousministeriö
- vanhempi hallitussihteeri Anja Liukko, työ-
ja elinkeinoministeriö
- ympäristöneuvos Pekka Häkkinen, Länsi-
Suomen ympäristölupavirasto
- ympäristölakimies Kreeta Pölönen, Keski-
Suomen ympäristökeskus
- asiantuntija Meeri Palosaari, Elinkeinoelä-
män keskusliitto EK
- ympäristölakimies Leena Eränkö, Suomen
Kuntaliitto
- varatoimitusjohtaja Pekka Huttula, Öljy- ja
Kaasualan Keskusliitto
- ympäristövalvontapäällikkö Pertti Forss, Hel-
singin kaupunki.

Lisäksi valiokunta on saanut kirjallisen lausun-
non Suomen luonnonsuojeluliitto ry:ltä.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutoksia ympäristön-
suojelulain säännöksiin, jotka koskevat valtio-
neuvoston toimivaltaa antaa asetuksella sään-
nöksiä eräiden toimintojen ympäristönsuojelu-
vaatimuksista, sekä säännöksiin, jotka koskevat
mahdollisuutta poiketa ympäristöluvanvaraisuu-
desta näissä toiminnoissa ja velvollisuutta rekis-
teröidä samat toiminnot ympäristönsuojelun tie-
tojärjestelmään.

Ympäristönsuojelulain valtuussäännöstä an-
taa eräille erikseen mainituille toimialoille val-
tioneuvoston asetuksella ympäristönsuojeluvaa-
timuksia ehdotetaan tarkennettavaksi sekä ase-
tusten soveltamisalan että niiden sisällön suh-
teen. Näiden yleisten valtioneuvoston asetuksel-
la säädettyjen ympäristönsuojeluvaatimusten
tason tulee myös vastedes vastata samaa tasoa,

jota laissa edellytetään ympäristöluvanvaraisilta laitoksilta.

Ympäristönsuojelulain säännöstä, joka koskee poikkeusta luvanvaraisuudesta, ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että poikkeaminen perustuu suoraan lain säännökseen. Samalla luetteloa niistä tilanteista, joissa poikkeusmahdollisuudesta huolimatta toiminta aina kuitenkin vaatii ympäristöluvan, laajennetaan.

Toimintojen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä koskevia säännöksiä eh-

dotetaan muutettavaksi siten, että pääsääntöisesti niiden toimintojen tietojärjestelmään rekisteröinti, joille on säädetty poikkeus ympäristöluvanvaraisuudesta, siirretään alueelliselta ympäristökeskukselta kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Siirto koskee aiemmin kunnan toimivaltaan kuuluneita luvanvaraisia toimintoja.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Esityksen lähtökohdat

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esityksen tavoitteena on yksinkertaistaa ja tehostaa ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavia eräitä toimintoja koskevia hallinnollisia menettelyjä siten, että ympäristönsuojelun taso edelleen paranee. Esitys perustuu ympäristöministeriön ympäristölupajärjestelmän ja -hallinnon tehostamista ja lupakäytäntöjen yhdenmukaistamista koskevaan hankkeeseen. Hankkeessa oli kolme osaprojektia: ympäristölupamenettelyn keventäminen, ympäristölupahallinnon uudistaminen sekä ympäristölupaprosessin ja -päästöjen tietosisällön ja rakenteen kehittäminen¹. Ympäristölupamenettelyn keventämishankkeessa ehdotettiin kolmen menettelyn mallia, jossa lupamenettelyn ja rekisteröintimenettelyn välillä olisi uusi yksinkertaisempi menettely. Kolmen menettelyn malli koettiin

kuitenkin vaikeaselkoiseksi ja hallituksen esityksessä päädyttiin esittämään yksinkertaisinta menettelyä eli tietojärjestelmään merkitsemistä.

Ympäristöministeriön lupamenettelyn keventämistä koskevassa loppuraportissa todetaan, että Suomessa lupakynnys on alempi kuin useimmissa muissa EU-maissa ulottuen melko vähäisiäkin ympäristöhaittoja aiheuttaviin laitoksiin, joiden osalta lupakäsittely on ollut turhan työlästä. Myös asetustasoisella sääntelyllä on mahdollista hallita tietäntyyppisten, vakiintuneiden toimintojen ympäristövaikutuksia jopa siten, että ympäristönsuojeluväestöjen taso yleisesti nousee. Ns. keventämisprojektin jälkeen on vielä valmistunut raportti "Ennakkovalvonnan keinovalikoiman keventämisenäkymiä"², jossa tarkastellaan ympäristölupakynnyksien nostamiseen ja lupamenettelyn korvaamiseen muilla, ns. keveämmillä keinoilla liittyviä kysymyksiä oikeusturvavaatimukset huomioon ottaen.

Valiokunta pitää lupamenettelyn keventämiseen ja tehostamiseen tähtääviä kehittämishankkeita lähtökohtaisesti oikeasuuntaisina ja kannatettavina edellyttäen, että ympäristönsuojelun tason turvaaminen ei vaarannu. Valiokunta ottaen huomioon edellä mainitut selvitystyöt tukee esityksen lähtökohtia normiohjauksen to-

¹ Ympäristöministeriön raportteja 6—8/2008: Ympäristölupajärjestelmän ja -hallinnon uudistaminen; Keventämisprojektin (I) loppuraportti, Hallintoprojektin (II) loppuraportti ja Menettelyt-projektin (III) loppuraportti

² Ympäristöministeriön raportteja 20/2009, prof. Erkki J. Hollo: Ennakkovalvonnan keinovalikoiman keventämisenäkymiä

teuttamisesta siten, että ympäristönsuojelun taso paranee tai säilyy vähintään nykyisellään sekä että toiminnanharjoittajat ja kansalaiset pystyvät mahdollisimman hyvin ennakolta arvioimaan toimialalta vaadittavan ympäristönsuojelun tason.

Lakiehdotuksen mukaan ympäristölupaa ei enää tarvita ympäristönsuojelulain 12 §:n 1—4 kohdassa tarkoitettuun toimintaan, jonka ympäristönsuojeluvaatimuksista on säädetty valtioneuvoston asetuksella. Tällaisia, nykyisin luvanvaraisia toimintoja ovat polttoaineteholtaan eräät pienemmät sähkö- tai lämpövoimalat, asfalttiasemat, polttonesteiden jakeluasemat sekä toiminnot, joissa käytetään haihtuvia orgaanisia yhdisteitä. Toiminnasta on kuitenkin tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten. Rekisteröintimenettelyssä ei kuulla asianosaisia eikä rekisteröinnistä tehdä hallintopäätöstä, eikä siihen näin ollen liity myöskään valitusmahdollisuutta.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotukseen sisältyvä uudentyyppinen rekisteröintimenettely on oikeudelliselta luonteeltaan jossain määrin uudentyyppinen sääntelymekanismi. Mahdolliset epäselvyydet uuden menettelyn oikeudellisista vaikutuksista voivat johtaa hallinnolliseen epäselvyyteen, jolloin lakiehdotuksen tavoitteet hallinnon keventämisestä ja tehostamisesta voivat jäädä saavuttamatta. Valiokunta toteaa myös, että hallituksen esityksen vaikutukset kohdistuvat erityisesti kuntiin, koska ilmoitukset rekisteröintiä varten tehdään kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Lisäksi sääntelyä on tarpeen tarkastella kriittisesti kansalaisten osallistumisoikeuden vahvistamista koskevan ympäristöperusoikeuden näkökulmasta. Näistä syistä valiokunta pitää tarpeellisena lakiehdotuksen muuttamista siten kuin edempänä esitetään.

Osallistumisoikeuksien toteutuminen

Hallituksen esityksen perusteluissa katsotaan, että esityksellä ei muuteta ympäristönsuojelulain mukaista osallistumisjärjestelmää. Luvanvaraisten toimintojen siirtyminen rekisteröinti-

menettelyyn vaikuttaa perustelujen mukaan jonkin verran kansalaisten osallistumisoikeuksiin siirtämällä osallistumista ennakkolisesta vaikuttamisesta jälkivalvontaan, mutta mahdollisuus puuttua ympäristönsuojelulain 92 §:n nojalla säännösten laiminlyöntitilanteisiin säilyy ennallaan. Valtioneuvoston asetusten katsotaan parantavan toiminnoilta edellytettävien vaatimusten ennakoitavuutta ja edistävän valvontaa sekä yhdyntävän lupamääräyksiä. Kansalaisten osallistumisoikeuden turvaamisen kannalta merkittävä on myös lakiehdotuksen 30 §:n 4 momentin säännös, jonka mukaan ympäristölupaa edellytetään kuitenkin aina muun muassa sellaisilta toiminnoilta, jotka saattavat aiheuttaa eräistä naapurussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöön koskevaan päätöksentekoon. Säännöksen on katsottu merkitsevän perustuslaillista toimeksiantoa ympäristölainsäädännön kehittämiseksi siten, että ihmisen vaikutusmahdollisuuksia omaa elinympäristöön koskevaan päätöksentekoon laajennetaan. Perustuslakivaliokunta katsoo lausunnossaan, että tästä näkökulmasta lakiehdotus ei vaikuta olevan hyvin sopusoinnussa ympäristöperusoikeuteen liittyvien tavoitteiden kanssa. Perustuslakivaliokunta ei kuitenkaan lausunnossaan katso sääntelyn muodostuvan perustuslain vastaiseksi, kun otetaan huomioon sääntelyn kokonaisuus.

Valiokunta korostaa ympäristöperusoikeuteen liittyvän perustuslaillisen toimeksiannon merkitystä lainsäädännön kehittämisessä katsoen, että vaikutusmahdollisuuksien turvaamisen ja laajentamisen tulee olla periaatteellinen lähtökohta. Lupamenettelyn piiriin kuuluvien toimintojen aseman muuttamista tulee tarkastella tästä näkökulmasta. Valiokunta katsoo perustuslakivaliokunnan tavoin, että lakiehdotukseen sisältyvien toimintojen siirtäminen asetustasoisesta sääntelyn varaan ja rekisteröintimenettelyyn luvanvaraisuuden sijaan ei olennaisesti vaikuta osallistumisoikeuteen, koska nämä toiminnot

ovat ympäristön kannalta suhteellisen vähävaikutuksisia ja koska ympäristölupa kuitenkin aina vaaditaan silloin, kun toiminnasta voi aiheutua naapuruussuhdelaisissa tarkoitettua räsitusta. Lakiehdotuksen 30 §:n 4 momentin mukaan ympäristölupa vaaditaan luvanvaraisuutta koskevista poikkeuksista huolimatta aina, kun toiminta sijaitsee tärkeällä tai muulla vedenhankintaan soveltuvalla pohjavesialueella. Valiokunta katsoo, että säännös turvaa ympäristönsuojelulain 8 §:ssä säädetyn pohjaveden pilaamiskiellon ja vesilain 1 luvun 18 §:ssä säädetyn pohjaveden muuttamiskiellon noudattamista.

Valiokunta pitää osallistumisoikeuksien kannalta merkityksellisenä myös sitä, että asetukseen perustuvien, toimintaa koskevien yksityiskohtaisten vaatimusten toteutumista on helppo seurata ja jälkivalvonta voi siten tehostua. Ympäristönsuojelulain 92 §:ään sisältyvä vireillepano-oikeus säilyy myös voimassa, joten asianosainen voi saada vireille esimerkiksi lain 84 §:ssä tarkoitettun hallintopakkomenettelyn, jollei asia ole tullut vireille valvontaviranomaisen aloitteesta. Merkitystä on silläkin, että osallistumismahdollisuus ja muutoksenhakuoikeus säilyy kaavamennettelyssä, sillä merkittävä osa luvanvaraisuudesta poistettavista toiminnoista, kuten polttonesteiden jakeluasemat ja polttolaitokset, on luonteeltaan sellaisia, että niiden sijoittamista käsitellään asemakaavoissa.

Valiokunta korostaa kuitenkin kokonaistarkastelun merkitystä hallinnollisten menettelyjen keventämisvaihtoehtojen kehittämisessä. Jos ennakkovalvontaa kevennetään, on varmistettava, että jälkivalvonnalla voidaan tehokkaasti puuttua laiminlyönteihin ja mahdollisuus saada mahdollisia haittoja koskeva asia vireille on käytännössä toimiva mahdollisuus. Olennainen kysymys on myös normiohjauksen piiriin otettavien toimintojen valinta. Toimintojen tulee olla sillä tavoin samantyyppisiä, että niiden ympäristövaikutuksia voidaan hallita yleisellä normiohjauksella eikä tarvetta yksilöllisille, tapauskohtaisesti toisistaan poikkeaville määräyksille yleensä ilmene.

Keskeisiä perusteita hallinnollisten menettelyjen käyttöönotolle yleisesti ottaen ovat ympä-

ristövaikutusten hallinnan tarve sekä toiminnan vaikutuspiirissä olevien asianosaisten oikeusturva. Lupamenettely ei ole ainoa tapa turvata osallistumismahdollisuutta, vaan muutkin hallinnolliset menettelyt ovat mahdollisia. Esimerkiksi valtioneuvoston asetuksella annettavaa normiohjausta ei sinänsä ole pidettävä oikeudellisesti ongelmallisena, jos käytännön ympäristövaikutusten sääntelytarpeet ovat keskimäärin samanklaiset, ne tunnistetaan ja kyetään onnistuneesti asetuksessa täsmentämään. Tässä tarkastelussa merkitystä on myös asianomaiseen toimintaan soveltuvilla teknologisilla ratkaisuilla ja ympäristötekniikan keinoilla sekä tietojärjestelmien kehittämisellä.

Valiokunta painottaa, että kokonaistarkastelun perusteella hankekohtaisten osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien heikentymistä on tarpeen tasapainottaa kehittämällä ja tehostamalla yleisön mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa asianomaisten asetusten valmisteluun laajemmin kuin ympäristönsuojelulain 10 §:n 3 momenttiin sisältyvä perussäännös edellyttää. Tältä osin valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että lakiehdotuksen tavoitetta hallinnollisten menettelyjen keventämisestä ja siten kustannussäästöistä ei välttämättä kokonaisuutena saavuteta. Painopisteen siirtäminen ennakkovalvonnasta jälkivalvontaan ei välttämättä johda resurssien säästöön, vaan rasite siirtyy vain hallinnollisesti toiseen kohtaan.

Rekisteröintimenettelyn oikeudellinen luonne

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että uudentyyppisen rekisteröintimenettelyn oikeudelliset vaikutukset voivat jäädä hieman epäselviksi. Toimintojen luvanvaraisuudesta poistamiseen liittyvässä uudentyyppisessä rekisteröintimenettelyssä toiminnanharjoittajan tulee tehdä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkitsemistä varten. Viranomaisen on varmistuttava siitä, että toiminta voidaan rekisteröidä, mutta asiassa ei tehdä hallintopäätöstä, ei kuulla asianosaisia tai muita eikä siten valitusoikeuttaan ole.

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että rekisteröinti ei sinällään tarkoita viranomaisen ennakollista kannanottoa toiminnan hyväksyttävyydestä tai lainmukaisuudesta, mutta se kuitenkin mahdollistaa rekisteröitävien toimintojen tehokkaan valvonnan. Rekisteröinti-termin käyttönoton tavoitteena on korostaa menettelyn luonnetta pelkkänä kirjaamistoimenpiteenä. Edelleen todetaan, että kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on ilmoituksen käsittelyn yhteydessä varmistuttava siitä, että toiminta voidaan rekisteröidä eikä se esimerkiksi ole sellaista toimintaa, johon on haettava ympäristölupa.

Valiokunta korostaa, että rekisteröinti on vain valvonnan väline eikä sillä ole oikeudellista sisältöä siten, että toiminnan rekisteröinti muuttaisi toiminnan oikeudellista asemaa esimerkiksi sen hyväksyttävyyden suhteen. Valiokunta pitää kuitenkin tarpeellisena täsmentää rekisteröintimenettelyn ja ympäristönsuojelulain 30 §:n 4 momentissa tarkoitettujen luvanvaraisuuden säilyttävien tilanteiden välistä suhdetta lisäämällä tätä tarkoittavat viittaukset ympäristönsuojelulain muuttamista koskevan lakiehdotuksen 30 ja 65 §:iin siten kuin yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetään.

Sääntelyn suhde naapuruussuhdelain 19 §:ään ja terveydensuojelulain 51 §:ään

Valiokunta toteaa, että luvanvaraisen toiminnan muuttuessa rekisteröitäväksi toiminnaksi on tarpeen tarkastella rekisteröitävän toiminnan oikeudellista merkitystä suhteessa muun lainsäädännön rajapintoihin. Tässä suhteessa erityisen merkityksellisiä ovat eräistä naapuruussuhteista annetun lain 19 §:ään ja terveydensuojelulain 51 §:ään sisältyvä sääntely näiden lakien ja ympäristönsuojelulain välisistä suhteista.

Naapuruussuhdelain 19 §:ää muutettiin ympäristönsuojelulain säätämisen yhteydessä (HE 84/1999 vp, s. 28 — EV 100/1999 vp) siten, että säännöksessä tarkoitettujen immission eli haitallisten vaikutusten poistamista koskevat vaatimukset ohjataan ympäristönsuojelulain mukaisessa järjestyksessä ratkaistavaksi. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan naapureille aiheutuvaa

rasitusta ympäristönsuojelulain mukaan luvan- tai ilmoituksenvaraisesta toiminnasta ei saa määrätä poistettavaksi naapuruussuhdelain nojalla. Rasituksen lopettamista koskeva vaatimus tulee sen sijaan esittää ympäristönsuojelulain mukaisessa hallinnollisessa menettelyssä. Naapuruussuhdelakiin perustuva kielto- tai korvauskanne voidaan kuitenkin panna vireille silloin, kun rasitus johtuu muusta kuin ympäristönsuojelulain mukaan luvan- tai ilmoituksenvaraisesta toiminnasta. Jos rasituksen kieltämistä tällöin perustellaan terveyshaittoilla, ei rasitusta kuitenkaan voida määrätä poistettavaksi tai vahinkoa tuomita korvattavaksi ennen kuin asia on ratkaistu terveydensuojelulain nojalla.

Valiokunta katsoo, että koska sääntelyn tarkoituksena on ohjata ilmoituksen- ja luvanvaraiset toiminnot ympäristönsuojelulain järjestelmän piiriin, tulee tätä periaatetta soveltaa myös lakiehdotuksen mukaan rekisteröitäviksi toimintoiksi kutsuttaviin, asetuksella ohjattaviin toimintoihin. Tämä on luontevaa myös siksi, että toiminta voi kuitenkin olla naapuruussuhdelain mukaan luvanvaraista ja ennen kuin luvanvaraisuus on ratkaistu olisi epätarkoituksenmukaista, jos asiassa voisi nostaa kieltokanteen samanaikaisesti, kun asia on ympäristöviranomaisessa kesken luvanvaraisuuskysymyksen harkinnan osalta. Valiokunta pitää edellä esitettyyn viitaten välttämättömänä, että säännösten välistä rajanvetoa selvennetään lisäämällä viittaus rekisteröitäviin toimintoihin siten kuin yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetään. Vastaava selvennys ehdotetaan tehtäväksi myös terveydensuojelulakiin (*Valiokunnan uudet lakiehdotukset*).

Ympäristöluvan raukeaminen

Lakiehdotuksen 30 §:n 2 momentin nojalla toiminnalle myönnetty ympäristölupa raukeaa, kun toiminnan ympäristönsuojeluvaatimuksia koskeva valtioneuvoston asetus tulee sovellettavaksi. Voimassaolevan luvan viitatunlainen raukeaminen on oikeudellisena rakenteena uusi. Luvan raukeamista on tarpeen tarkastella, koska lupa merkitsee toisaalta tärkeää ennakoivalvonnan välinettä ja asianosaiselle kehystä osallistua ympäristövaikutusten arvioimista koskevaan pää-

töksentekoon, toisaalta myös toiminnanharjoittajalle mekanismia, joka turvaa hänen oikeus-asemaansa antaen tietyksi ajaksi oikeuden harjoittaa toimintaa lupapäätöksen ehtojen mukaisesti. Toimintaan jälkikäteen puuttuminen on luvamukaisen toiminnan osalta huomattavasti rajoitetumpaa kuin jälkivalvonnan keinoin tilanteessa, jossa ennakollista lupaa ei ole.

Valiokunta toteaa, että perustuslakivaliokunta on lausunnossaan tarkastellut lakiehdotusta ympäristöluvan pysyvyyden näkökulmasta toden, että riittävän pitkän siirtymäajan sisältävä sääntely ei muodostu perustuslain omaisuuden suoja säännösten kannalta ongelmalliseksi. Valiokunta katsoo, että toimintakohtaisia valtioneuvoston asetuksia valmisteltaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota siirtymäajan riittävään pituuteen ympäristöluvan toiminnanharjoittajalle tarjoaman oikeussuojan vuoksi.

Toiminnanharjoittajan oikeussuojan näkökulmasta siirtymäajan riittävyteen verrattuna suurempi ongelma saattaa aiheutua tilanteessa, jossa lupa raukeaa, mutta myöhemmin ilmeneekin, että toiminta kuitenkin edellyttää lupaa poikkeuksellisen naapurustolle aiheutuvan haitan tai muun lain 30 §:n 4 momentissa tarkoitetun syyn johdosta. Tällaisessa tilanteessa toiminnanharjoittaja voi menettää sivullisia vastaan aikaisemmin saamansa oikeussuojan. Tämän tilanteen ehkäisemiseksi valiokunta ehdottaa lakiehdotuksen 30 §:n 2 momentin muuttamista siten kuin yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetään.

Kunnan mahdollisuus periä rekisteröinnistä maksu

Valiokunta korostaa, että kunta voi periä rekisteröinnistä maksun. Ympäristönsuojelulain 105 §:n mukaan lain mukaisen luvan, ilmoituksen tai muun asian käsittelystä valtion viranomaisessa voidaan periä valtion maksuperustelain mukainen maksu ja kunnalle perittävän maksun perusteen on soveltuvin osin vastattava valtion maksuperustelakia. Maksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä taksassa.

Jälkivalvonnan kehittäminen

Valiokunta toteaa, että aluehallintouudistuksen toteuttamisen jälkeisessä tilanteessa ympäristölupien käsittely on erotettu valvonnasta viranomaistasolla, kun lupatoimivalta on aluehallintovirastolla ja valvontatoimivalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. Kuntien osalta sekä lupatoimivalta että valvonta säilyivät ennallaan. Hallintouudistuksen toteuttamisen jälkeen on vakiinnutettava uudenlaiset ympäristönsuojelun jälkivalvonnan toimintatavat ja yhteistyön toteuttamisen muodot siten, että myös lupaviranomaisella olevaa asiantuntemusta voidaan tarvittaessa hyödyntää.

Ympäristönsuojelun ennakko- ja jälkivalvonta muodostavat kokonaisuuden, jonka tasapainon kautta voidaan optimoida aiheutuvien kustannusten taso suhteessa saavutettaviin ympäristöllisiin hyötyihin. Ennakkovalvonnan keventäminen merkitsee siten jälkivalvonnan resurssien lisäämistarvetta. Hallituksen esityksen valmistelun yhteydessä on arvioitu, että toimintojen jälkivalvonnassa tarvittavat voimavarat ovat kuitenkin vähäisemmät kuin lupamenettelyssä tarvittavat voimavarat, jolloin esitys vapauttaa resursseja valvontaan ja muuhun ympäristönsuojelun kannalta olennaiseen työhön kunnissa.

Tietojärjestelmien kehittäminen voi edistää myös yleisesti jälkivalvonnan kustannustehokasta toteuttamista. Pitkällä aikavälillä mahdollisuuksia lupahallinnon hallinnollisten kustannusten vähentämiseen edistää tietojärjestelmien kehittyminen ja osin siihen perustuen mahdollisuus siirtää valvonnan kustannuksia aikaisempaa enemmän toiminnanharjoittajille sekä oma-valvonnan laajentamisen että valvonnan tehostamisen kautta. Tietojärjestelmien hyväksikäytön kautta voidaan edistää ratkaisukäytännön yhtenäisyyttä, jolloin avautuu myös mahdollisuus lupamenettelyn tehostamiseen sekä keinoja parantaa kansalaisten tietojensaantioikeuden toteuttamista. Ympäristöministeriössä valmistellaan lupamenettelyn sähköistä järjestelmää, joka sisältää ns. ratkaisupankin, jossa esitetään hyviä ratkaisukäytäntöjä ja muun muassa tietoja parhaan käytökelpoisen tekniikan soveltamisesta luvissa.

Valiokunta pitää tärkeänä, että tietojärjestelmien kehittymisen ja ratkaisupankin käyttöön-oton lisäksi huomiota kiinnitetään tarpeeseen lisätä ja syventää yleisötiedottamista yleisellä tasolla. Sekä lainsäädäntöhankkeista että asetusten valmistelusta tulee olla ajantasaiset tiedot ministeriön internetsivuilla, minkä lisäksi on asianmukaista informoida asianomaisia intressitahoja myös suoraan sekä järjestää tarpeen mukaan yleisiä kuulemistilaisuuksia.

Valiokunta kiirehtii tässä yhteydessä myös viireillä olevaa hanketta selvittää mahdollisuuksia ottaa käyttöön ympäristölupien valvontamaksu. Elokuussa 2009 valmistuneen ympäristöministeriön selvityksen³ tavoitteena on arvioida ympäristölupien valvonnan maksullisuutta ja siihen liittyviä näkökohtia sekä sitä, millaisia mahdollisuuksia maksun käyttöönotto toisi valvontaan. Selvitys perustuu mahdollisen valvontamaksun sitomiseen valvontasuunnitelmaan.

Valiokunta pitää tärkeänä, että ympäristöministeriö selvittää jälkivalvonnan tehokkuuden parantamista kokonaisuutena ympäristönsuojelulain uudistustyössä, joka tulee ajankohtaiseksi EU:n IE-direktiivin⁴ edellyttämien muutosten täytäntöönpanemiseksi, todennäköisesti syksyllä 2010. Valiokunta esittääkin, että ympäristönsuojelun jälkivalvontaa tehostetaan selvittämällä mahdollisuudet valvontamaksun käyttöönottamiseen ja valvonnan sisällölliseen kehittämiseen (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Yksityiskohtaiset perustelut

1. lakiehdotus

27 §. *Ympäristönsuojelulain tietojärjestelmä.* Pykälää on muutettu aluehallintouudistuksesta

³ Selvitys valvonnan maksullisuudesta, ympäristöministeriön raportteja 24/2009

⁴ Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi koskien teollisuuden päästöjen yhdenmukaista ehkäisemistä ja vähentämistä (KOM (2007) 844 lopullinen, uudelleenlaadittu), jäljempänä IE-direktiiviehdotus, poliittinen yhteisymmärrys 25.6.2009

annetulla lainsäädännöllä. Valiokunta on tehnyt pykälään vastaavan korjauksen toimivaltaisen viranomaisen osalta eli muuttanut alueellisen ympäristökeskuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseksi 1 ja 2 momentissa.

30 §. *Poikkeus luvanvaraisuudesta.* Valiokunta ehdottaa pykälän 2 momentin muuttamista lisäämällä siihen viittauksen pykälän 4 momentin poikkeustapauksiin, joissa luvanvaraisuudesta periaatteessa vapautettavaan toimintaan on kuitenkin momentissa mainituissa tilanteissa oltava lupa. Tarkistuksella vältetään toiminnanharjoittajalle mahdollisesti aiheutuva lupaan perustuvan oikeussuojan menetys tilanteessa, jossa toimintaan on uudesta sääntelystä huolimatta oltava edelleen lupa. Tällöin olemassa oleva ympäristölupa ei automaattisesti raukea.

65 §. *Toiminnan rekisteröinti.* Toimintaa koskevan ilmoituksen käsittelyn yhteydessä kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on varmistuttava siitä, että toiminta on sellaista, joka voidaan rekisteröidä. Käytännössä tämä merkitsee erityisesti näkemystä siitä, että toiminta ei ole sellaista, johon on oltava lupa lakiehdotuksen 30 §:n 4 momentin nojalla. Rekisteröinti ei silti merkitse viranomaisen ennakkonäkemystä toiminnan mahdollisesta luvanvaraisuudesta. Toiminnassa mahdollisesti havaitut puutteet eivät myöskään merkitse estettä rekisteröinnille, koska rekisteröinti on vain kirjaamistoimenpide. Valiokunta katsoo, että uudentyyppisen rekisteröinnin oikeudellisen luonteen selventämiseksi on tarpeen tämentää pykälän ilmoitusvelvollisuuden koskevan vain muuta kuin 30 §:n 4 momentissa tarkoitettuja lupavelvollisuustilanteita. Valiokunta ehdottaa pykälän 1 momenttiin lisättäväksi viittauksen näihin luvanvaraisuustilanteisiin.

Valiokunta on tehnyt pykälään myös aluehallintouudistuksessa säännökseen tehdyn viranomaisen nimeä koskevan tarkistuksen. Lisäksi valiokunta on tehnyt pykälään merenkulun ympäristönsuojelulain säätämisestä johtuvan teknisen tarkistuksen.

Laki eräistä naapuruussuhteista annetun lain 19 §:n muuttamisesta (Uusi lakiehdotus)

19 §. Valiokunta ehdottaa eräistä naapuruussuhteista annetun lain 19 §:n 1 momentin tarkistamista lisäämällä siihen viittauksen uuteen rekisteröintimenettelyyn rinnastamalla lakiehdotuksen mukainen ilmoituksen tekeminen rekisteröintiä varten pykälässä mainittuihin luvan- ja ilmoituksenvaraisiin toimintoihin. Tämä on valiokunnan mielestä tarpeen, jotta toiminnan olemassaoloa koskevat väitteet ohjautuvat ympäristönsuojelulain mukaisessa järjestyksessä ratkaistavaksi niin luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan kuin ilmoituksen perusteella rekisteröitävän, lakiehdotuksessa tarkoitettavan toiminnankin osalta.

Laki terveydensuojelulain 51 §:n muuttamisesta (Uusi lakiehdotus)

51 §. Terveysuojelua koskevat määräykset. Terveysuojelulain 51 §:n mukaan kunnan terveysuojeluviranomaisella on oikeus antaa yksittäisiä kieltoja ja määräyksiä, jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi. Jos toiminta on ympäristönsuojelulain nojalla luvan- tai ilmoituksenvaraista, määräyksen antaa kuitenkin ympäristönsuo-

jelulain mukainen viranomainen noudattaen mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään. Valiokunta ehdottaa pykälän tarkistamista lisäämällä luvan- ja ilmoituksenvaraisten toimintojen rinnalle toiminnot, joista on tehtävä lakiehdotuksessa tarkoitettu uudentyyppinen ilmoitus rekisteröintiä varten, jotta määräysvalta kaikkien näiden toimintojen osalta ohjautuu ympäristönsuojelulain mukaisessa järjestyksessä ratkaistavaksi. Tämä on valiokunnan mielestä tarpeen samalla tavoin kuin eräistä naapuruussuhteista annetun lain 19 §:n mukaisissa tilanteissa oikeustilan selventämiseksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella ympäristövaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset),

että hyväksytään uusi 2. ja 3. lakiehdotus (Valiokunnan uudet lakiehdotukset) ja

että hyväksytään yksi lausuma (Valiokunnan lausumaehdotus).

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

**Laki
ympäristönsuojelulain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä helmikuuta 2000 annetun ympäristönsuojelulain (86/2000) 12 §, 19 §:n 1 momentti, 27 ja 30 §, 10 luvun otsikko, 64 §:n 1 momentti, 65 ja 85 § ja 90 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 27 § osaksi laissa 1590/2009, 64 §:n 1 momentti (poist.) laissa 252/2005 ja 65 § osaksi laeissa 934/2003 ja 1676/2009 sekä mainitussa laissa 1590/2009, ja

lisätään lakiin uusi 30 a § ja 90 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

12 ja 19 §
(Kuten HE)

27 §

Ympäristönsuojelun tietojärjestelmä

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja Suomen ympäristökeskus ylläpitävät ympäristönsuojelun tietojärjestelmää, joka sisältää tarpeelliset tiedot:

- 1) tämän lain mukaisista ympäristölupaviranomaisten ja valvontaviranomaisten päätöksistä;
- 2) tämän lain mukaan rekisteröitävistä toiminnoista;
- 3) lupiin ja ilmoituksiin liittyvistä raporteista ja tarkkailusta;
- 4) jätelain mukaiseen jätetiedostoon merkittävistä seikoista;
- 5) tämän lain täytäntöönpanoon liittyvästä ympäristön tilan seurannasta ja tutkimuksista;
- 6) ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavassa toiminnassa käytetyistä kemikaaleista, syntyvistä päästöistä ja jätteistä sekä vastaanotetuista jätteistä;
- 7) muista tämän lain täytäntöönpanon kannalta tarpeellisista seikoista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen huolehtivat siitä, että tietojärjestelmään merkitään niille 65 §:n nojalla toiminnoista rekisteröintiä varten ilmoitettavat tiedot.

(3 ja 4 mom. kuten HE)

30 §

Poikkeus luvanvaraisuudesta

(1 mom. kuten HE)

Jos 1 momentissa tarkoitettuun toimintaan on ympäristölupa, kun valtioneuvoston asetus tulee sovellettavaksi, ympäristölupa raukeaa, *ellei toimintaan ole kuitenkin oltava ympäristölupa 4 momentin nojalla.*

(3 ja 4 mom. kuten HE)

30 a § ja 64 §
(Kuten HE)

65 §

Toiminnan rekisteröinti

Edellä 30 §:n 1 momentissa tarkoitettu toiminnasta, johon ei 30 §:n 4 momentin nojalla tarvita ympäristölupaa, on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle 27 §:n mukaiseen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten. Ilmoitus on tehtävä viimeistään 90 päivää ennen toiminnan aloittamista.

Muusta kuin 1 momentissa tarkoitettu toiminnasta, johon ei tarvitse hakea ympäristölupaa, on ilmoitettava *elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle* hyvissä ajoin ennen toiminnan aloittamista 27 §:n mukaiseen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään rekisteröintiä varten, jos:

- 1) toiminta on 30 a §:n 2 momentissa tarkoitettua;
- 2) toiminnassa käytetään valtioneuvoston asetuksessa säädettyä haitallista ainetta;
- 3) toiminnasta voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa ja toiminnan päästöjen ehkäisemisen vähimmäistasosta tai muusta ympäristönsuojeluvaatimusten vähimmäistasosta on säädetty valtioneuvoston asetuksella.

(3 mom. kuten HE)

Satamasta on ilmoitettava ympäristönsuojelun tietojärjestelmään siten kuin siitä säädetään *merenkulun ympäristönsuojelusta annetussa laissa (1672/2009)*. Ilmoituksen tulee sisältää jätehuoltosuunnitelma, jota on noudatettava sen jälkeen kun satama on rekisteröity ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. Rekisteröinnistä ja ilmoitetusta jätehuoltosuunnitelmasta on lähetettävä tieto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

(5 ja 6 mom. kuten HE)

85 ja 90 §
(Kuten HE)

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen *tämän* lain voimaantuloa tehty merkintä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään vastaa rekisteröintiä.

Valiokunnan uudet lakiehdotukset

2.

Laki

eräistä naapuruussuhteista annetun lain 19 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräistä naapuruussuhteista 13 päivänä helmikuuta 1920 annetun lain (26/1920) 19 §:n 1 momentti,
sellaisena kuin se on laissa 90/2000, seuraavasti:

19 §
Jos rasitus aiheutuu toiminnasta, joka on ympäristönsuojelulain mukaan luvan- tai ilmoituksenvaraista tai josta on tehtävä mainitun lain 65 §:n mukainen ilmoitus rekisteröintiä varten,

sitä ei saa määrätä poistettavaksi tämän lain nojalla.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

terveydensuojelulain 51 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 19 päivänä elokuuta 1994 annetun terveydensuojelulain (763/1994) 51 §:n 1 momentti,
sellaisena kuin se on laissa 89/2000, seuraavasti:

51 §
Terveysuojelua koskevat määräykset
Kunnan terveydensuojeluviranomaisella on oikeus antaa yksittäisiä kieltoja ja määräyksiä,

jotka ovat välttämättömiä terveyshaitan poistamiseksi tai sen ehkäisemiseksi. Jos toiminta on ympäristönsuojelulain nojalla luvan- tai ilmoituksenvaraista tai siitä on tehtävä mainitun lain 65 §:n nojalla ilmoitus rekisteröintiä varten, määräyksen antaa mainitun lain mukainen viran-

omainen noudattaen, mitä ympäristönsuojelulaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Valiokunnan lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ennakkovalvonnan keventämishankkeessaan ryhtyy myös toimenpiteisiin ympä-

ristönsuojelun jälkivalvonnan tehostamiseksi selvittämällä valvontamaksun käyttöönottamista ja jälkivalvonnan sisällöllistä kehittämistä.

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2010

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Susanna Huovinen /sd
vpj. Pentti Tiusanen /vas
jäs. Christina Gestrin /r
Timo Heinonen /kok
Rakel Hiltunen /sd
Timo Juurikkala /vihr
Antti Kaikkonen /kesk

Timo Kaunisto /kesk
Merja Kuusisto /sd
Markku Laukkanen /kesk
Sanna Perkiö /kok
Janne Seurujärvi /kesk
Anne-Mari Virolainen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos.

VASTALAUSE 1

Perustelut

Hallituksen esityksessä on kyse ympäristönsuojelulain muuttamisesta tavoitteena tehostaa ja yhdenmukaistaa ympäristölupahallintoa. Mielestämme lupahallinnon keventäminen on perusteltu tavoite, mutta hallituksen esitys on epäonnistunut valitsemiensa keinojen ja toteutuksen suhteen.

Lausunnossaan ympäristövaliokunnalle on perustuslakivaliokunta todennut esityksestä muun muassa, että sääntely ei ole täysin asianmukaista ja se on paikoin jopa ongelmallista. (PeVL 23/2009 vp). Myös oikeusministeriö on lausunnossaan katsonut, ettei ehdotettu sääntely täytä lain selkeyteen ja valtuutussäännösten tarkkuuteen liittyviä vaatimuksia. Ministeriö katsookin, että esitys on ongelmallinen perustuslain kannalta. Katsomme, että perustuslakivaliokunnan ja oikeusministeriön lausunnot viestivät niin perustavanlaatuisista puutteista lainsäädännön laadussa, ettei niitä ole mahdollista korjata edes ympäristövaliokunnan mietinnössä.

Esitys merkitsee myös siirtymistä etukäteisvalvonnasta jälkikäteiseen valvontaan. Valiokunnan saamien asiantuntijalausuntojen mukaan tämä on omiaan jopa lisäämään ympäristön pilaantumisriskiä. Luvilla toteutettava etukäteisvalvonta on systemaattista ja varmaa, mutta jälkikäteisvalvonta voi olla satunnaista ja epävarmaa. Esityksen sisältämä valvonnan muutos ei ole ongelmaton myöskään toiminnan harjoittajien kannalta. Jälkivalvontamenettelyjen käyttö

on osoittautunut käytännössä varsin työlääksi ja hitaaksi. Lisäksi lupamenettelystä luopuminen heikentää kansalaisten osallistumisoikeuksia, koska toimintaan on pystynyt vaikuttamaan parhaiten ennakkovalvonnan kautta.

Alueellisista ympäristökeskuksista esitetään siirrettäväksi lupaharkintaan liittyvää keskeistä päätösvaltaa kunnille. Asiantuntijakuulemisissa on noussut esille huoli kuntien voimavaroista vastata tähän haasteeseen. Lakiesityksen sisältämien hallintopakkeiden käyttö vaatii oikeudellista asiantuntemusta, jota monissakaan kunnissa ei välttämättä ole. Lisäksi ennen kunnille lakiesityksessä säädetyn rekisteröintimenettelyn käyttöönottoa olisi tullut varmistaa, että kunnille luodaan sähköistä valvontajärjestelmää varten asianmukainen rekisteröintiin soveltuva työkalu.

Hallituksen esityksen hyväksyminen edellä kuvatussa muodossaan johtaisi ympäristölupahallinnon yhä epäselvempään ja kansalaisten näkökulmasta etäisempään rakenteeseen. Katsomme, että ympäristönsuojelulaki tulee uudistaa kokonaisuudessaan, sillä sen sisäinen systematiikka on jo ilman tämän esityksen lisäämää sekavuuttakin hyvin haastava.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotukset hylätään.

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2010

Susanna Huovinen /sd

Rakel Hiltunen /sd

Merja Kuusisto /sd

VASTALAUSE 2

Perustelut

Hallituksen esitys on kansalaisten perusoikeuksien kannalta ongelmallinen. Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön ja mahdollisuus vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristönsä kehittämiseen.

Hallituksen esitys kaventaa ympäristölupamenettelyn soveltamisalaa jättämällä polttoaineteholtaan enintään 20 megawatin sähköä ja lämpöä tuottavat laitokset tai kattilalaitokset sekä kaasua ja öljyä polttavat alle 50 MW:n laitokset tai kattilalaitokset ympäristölupamenettelyn ulkopuolelle. Sama koskee asfalttiasemia, polttonesteiden jakeluasemia ja toimintaa, jossa käytetään haihtuvia orgaanisia yhdisteitä.

Näitä toimialoja ja toimintoja varten voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella tarkempia säädöksiä ympäristön pilaantumisen vaaran ehkäisemiseksi.

Ympäristöluvasta vapautetuista toimialoista ja toiminnoista on tehtävä ilmoitus kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Tämä rekisteröinti on luonteeltaan pelkkä kirjaamistoimenpide, eikä siihen liity kannanottoa toiminnan hyväksyttävyydestä eikä siihen liity valitusoikeutta. Kuitenkin se vaatii selvitystä siitä, onko kyse rekisteröintikelpoisesta kirjauksesta.

Näin kansalaiset eivät saa tietoa esimerkiksi asuinalueen läheisyyteen tulevasta bitumiasemasta tai alle 50 megawatin voimalasta eivätkä pysty osallistumaan sen sijoittamisen terveys- ja ympäristövaikutuksia pohtivaan päätöksentekoon tai hakemaan muutosta toiminnanharjoittajan sijoituspäätökseen.

Laitoksen toiminnan arviointi siirtyy etukäteisvalvonnasta jälkivalvontaan, jolloin sijoituspaikan arviointi ympäristöterveyden, luonnonarvojen, kuten luonnon monimuotoisuuden, ja mahdollisten uhanalaisten lajien osalta jää suorittamatta. Luvilla toteutettava etukäteisvalvonta on systemaattista ja varmaa, jälkivalvonta satunnaista ja epävarmaa.

Hallituksen esityksessä viitataan mahdollisuuden myöhemmin tukeutua jälkikäteen ympäristönsuojelulain 92 §:n vireillepano-oikeuteen, joka kuitenkin on yksityiselle kansalaiselle tai kansalaisjärjestöille raskas ja vaikea tapa puuttua epäkohtiin.

Hallituksen esityksen taustalla on järjestelmällinen ympäristönsuojelun resurssien heikentäminen. Tuottavuusohjelman ja hallinnonuudistuksen seurauksena työntekijöitä on entistä vähemmän. Myös kunnat ovat jatkuvasti vähentäneet työvoimaansa, ja erityisesti ympäristönsuojelussa vaje on kasvanut. Hallitus kuitenkin esittää työn ja vastuun siirtämistä kunnille. Kunnan viranomaisen on varmistuttava siitä, että ilmoitettu toiminta voidaan rekisteröidä, vaikka hän ei tee asiasta hallintopäätöstä eikä asiassa kuulla asianosaisia. Tämä kuormittaa kunnan ympäristötehtäviä, eikä resurssivaje takaa laadukasta työn tulosta.

Hankkeilla, kuten asfalttiasemilla ja voimalaitoksilla, on suora vaikutus hengitysilmaan, melutasoon ja liikenteeseen. Näistä tekijöistä eivät kansalaiset saa etukäteen tietoa, jonka merkitystä he voisivat arvioida oman elinympäristönsä suhteen. Näin perustuslaillista oikeutta, mitä perustuslain 20 § 2:n momentti merkitsee, kavennetaan. Kansalainen ei pysty vaikuttamaan aikaisemmalla tavalla elinympäristöään koskaan päätöksentekoon.

Maakuntakaavoissa ja yleiskaavoissa teollisuusalueiksi osoitettujen kaava-alueiden tarkempia toimintoja ei ole määritetty. Kaavat ovat suuripiirteisiä, myös kaavaympäristö muuttuu vuosien mittaan. Myös teollisuusalueelle sijoitettava toiminta vaatii ympäristönsuojelun ja ympäristöterveyden näkökulmasta tarkempaa käsittelyä, mikä nyt jää ympäristöluvasta vapautettujen toimialojen ja toimintojen osalta suorittamatta. Paikallisia erityispiirteitä ja mahdollisia ongelmia ei huomioida.

Hallituksen esityksessä ehdotettu menettely ei vähennä resurssitarvetta. Painopiste siirtyy lu-

pakäsittelystä vaikeampaan jälkiseurantaan. Hallituksen perusteluissa viitataan ympäristönsuojelulain 92 §:n ja 84 §:n käyttökelpoisuuteen. Kuitenkin heti tämän perään lain perusteluissa (s. 12) todetaan: "Kansalaisten osallistumisoikeuden turvaamisen kannalta merkittävä on myös lain 30 §:n 4 momentin säännös, jonka mukaan ympäristölupaa edellytetään aina muun muassa sellaisilta toiminnoilta, jotka saattavat aiheuttaa eräistä naapuruussuhteista annetussa laissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta, vaikka ne olisivatkin toimialakohtaisella valtioneuvoston asetuksella säädeltyjä ja pääsääntöisesti siten lain 30 §:n nojalla luvanvaraisuuden ulkopuolella. Näissä tapauksissa noudatettaisiin lupamenettelyä siihen kuuluvine osallistumisjär-

jestelmineen." Näin hallitus tunnustaa lupamenettelyn merkittävyyden.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että 2. ja 3. lakiehdotus hyväksytään mietinnön mukaisina,

että 1. lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Vastalauseen muutosehdotus),

siltä varalta, että ehdottamani säädös-muutoksia ei hyväksytä, ehdotan, että lakiehdotukset hylätään ja

että hyväksytään lausuma mietinnön mukaisena.

Vastalauseen muutosehdotus

1.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 4 päivänä helmikuuta 2000 annetun ympäristönsuojelulain (86/2000) 12 §, 19 §:n 1 momentti, 27 ja 30 §, 10 luvun otsikko, 64 §:n 1 momentti, 65 ja 85 § ja 90 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 27 § osaksi laissa 1590/2009, 64 §:n 1 momentti laissa 252/2005 ja 65 § osaksi laissa 934/2003 ja 1676/2009 sekä mainitussa laissa 1590/2009, ja

lisätään lakiin uusi 30 a § ja 90 §:ään uusi 4 momentti seuraavasti:

12, 19 ja 27 §
(Kuten YmVM)

30 §

Poikkeus luvanvaraisuudesta

Jos asetuksella säädetään 12 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdassa tarkoitetuista toiminnoista tai jätelain 18 §:n nojalla muiden kuin ongelmajätteiden käsittelystä syntypaikalla taikka jätteiden laitos- tai ammattimaisesta hyödyntämisestä,

voidaan samalla säätää, ettei toimintaan asetuksessa mainituin edellytyksin tarvita ympäristölupaa. Asetuksella voidaan lisäksi säätää 28 §:n 2 momentin 4 kohdassa tarkoitetun toiminnan luvanvaraisuutta koskevista poikkeuksista.

(2. mom. kuten YmVM:n 3 mom.)

Ympäristölupaa on kuitenkin aina haettava 28 §:n 2 momentin 1—3 ja 5 kohdassa sekä 29 §:ssä tarkoitetulle toiminnalle. (HE:n 4 momentin 1. kohta muutettuna)

30 a ja 64 §
(Kuten YmVM)

65 §

Tietojärjestelmään merkitseminen

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää, että muusta kuin ympäristöluvanvaraisesta toiminnasta on ilmoitettava elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle 27 §:n mukaiseen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään merkitsemistä varten, jos:

1) toiminta on 30 a §:n 2 momentissa tarkoitettua;

2) toiminnassa käytetään valtioneuvoston asetuksessa säädettyä haitallista ainetta;

3) toiminnasta voi aiheutua ympäristön pilaantumisen vaaraa ja toiminnan päästöjen ehkäisemisen vähimmäistasosta tai muusta ympäristönsuojeluvaatimusten vähimmäistasosta on säädetty valtioneuvoston asetuksella. (YmVM:n 2 mom. muutettuna)

Satamasta on ilmoitettava ympäristönsuojelun tietojärjestelmään siten kuin siitä säädetään merenkulun ympäristönsuojelusta annetussa laissa (1672/2009). Ilmoituksen tulee sisältää jä-

tehuoltosuunnitelma, jota on noudatettava sen jälkeen kun satama on rekisteröity ympäristönsuojelun tietojärjestelmään. *Tietojärjestelmään tehdystä merkinnästä* ja ilmoitetusta jätehuoltosuunnitelmasta on lähetettävä tieto kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. (YmVM:n 4 mom. muutettuna)

Tietojärjestelmään merkityn toiminnan tulee täyttää asetuksessa (poist.) tai 26 §:n mukaisessa suunnitelmassa asetetut vaatimukset. Toiminnasta on annettava valvontaviranomaiselle seurantaa varten tarpeelliset tiedot. Asetuksella voidaan *säätää tarkemmin* toiminnan seurannasta. (YmVM:n 5 mom. muutettuna)

Jos ympäristölupa raukeaa (*poist.*) 30 a §:n 3 momentin nojalla, viranomaisen rekisteröi toiminnan 27 §:n mukaiseen tietojärjestelmään ja ilmoittaa siitä toiminnanharjoittajalle. (YmVM:n 6 mom. muutettuna)

85 ja 90 §
(Kuten YmVM)

Voimaantulosäännös
(Kuten YmVM)

Helsingissä 11 päivänä helmikuuta 2010

Pentti Tiusanen /vas

